

Башкортостан Республикаһының
Мәғариф министрлығы
Тәтешле районы муниципаль районы
хакимиәтенең мәғариф бүлеге

З.Биишеваның “Дуҫ булайык” повесы буйынса йомғаҡлау дәрес

Аксәйет урта дөйөм белем
биреү мәктәбенең
I категориялы башкорт теле
һәм әзәбиәте укытыусыһы
Нурисламова И.Р.

2013 йыл

Максат: укыусыларзың әсәр тураһындағы фекерен, образдарға мөнәсәбәтен асыклау; тыуған якка, уның кешеләренә, халкыбыззың ғөрөф-ғәзәттәренә ихтирам, әзәп-әхлак, дуслык

тәрбиәләү.

Йыһазлау: З.Биишеваның портреты, укыусыларзың әсәр йөкмәткеһе буйынса әшләнгән һүрәттәре, видеотаһма, интерактив такта.

Дәрәс барышы

I. Ойштороу.

1. -Балалар, кәйефтәрегез нисек? (Якшы.)

Әйзәгез без, дәрәстә йылмайыузан башлайык. Бер-берегезгә йылмайыу бүләк итегез.

II.1. Укытыусының һүзе. Дәрәстә языусының повесы буйынса йомғаклау үткәрәргә, әсәр ни өсән "Дуһ булайык" тип атала, геройзарға кылыкһырама бирәргә, халкыбыззың ғөрөф-ғәзәттәренә тукталырбыз. (1-се слайд)

"Йөз һум аксаң булғансы, йөз дуһың булһын" мәкәленәң мәғәнәһен асыклау. (2-се слайд)

2. З.Биишева кем ул? Уның хақында нимәләр беләһегез? Ошо схемаға карап тормошо, ижадын искә төшөрөп үтәбез. (3-се слайд)

Укыу башында З.Биишеваның ниндәй шиғыры менән башлап ебәргәйнек? ("Башкорт теле" шиғыры, бер строфаһын искә төшөрөү).

Тимәк, З.Биишева языусы ғына түгел, шағирә буларак та танылыу алған шәхес. Без уның "Дуһ булайык" әсәре менән таныштык. Был өлкәлә без уны языусы итеп танынык, ә 10 класта "Тылсымлы курай" исемле драма әсәре менән танышасакбыз.

III. Повесть йөкмәткеһе өстөндә әш.

1. Повестың беренсе бүләге "Ауылда тәүге кис" тип атала. Халкыбыззың ниндәй йолаһы хақында һүз бара? (кунакта булыу, аш-һыу йолаһы).

Зөләйха инәй Юлдашка ниндәй әзәпләлек кағизәһен төшөндөрә? (Ололарзың һүзен бүлдәрәү килешмәй.... Укыусыларзың яуаптарынан һуң тулы яуап күрһәтелә) (4 –се слайд)

Аш-һыу, кунак һыйлау тураһында ниндәй мәкәлдәр һәм әйтемдәр беләһегез? (укыусыларзың яуаптары)

2. Әсәрзән Иштәү карт тураһында нимәләр белдегез? Нимә ул кобайыр? Сәсәндәрзән кемдәрзә беләһегез? (Байык сәсән, М.Буранғолов, Р.Солтанғәрәева) (5-се слайд)

Әйе, элек-электән ололар балаларзың тәртипле булыуын, өлкәндәрзәң һүзенә колак һалыуын теләгән һәм үззәре лә кеселәрзә хөрмәтләгәндәр, өлгө күрһәткәндәр.

3. Сәлмән бабай башкорттарзың ниндәй йолаһы тураһында һөйләй? (укыусыларзың яуаптары)

-Повесть геройларына окшаш кешеләр беззең ауылда бармы?
Көрәшселәрзән кемдәрзе беләһегез? (яуаптар)

IV. Ял минуты.

4. Төп геройзар Юлдаш менән Кызырас.

Хәзер үзегез яһаған һүрәткә карап образдарға характеристика бирәһегез.(укыусыларзың яуаптарынан һуң күрһәтелә) (6-сы слайд)

5. Картина буйынса эш. Кайһы бүлектән? Кыскаса әңгәмә.(7-се слайд)

Тәбиғәт кеше алдында һәр сак зур көртәләр куя. Уның серзәрен асыу, каршылыктарын еңеп сығыу кешене сыныктыра.Быны без әсәрзең “Дауыл” бүлегендә асык күрәбез.

-Дауыл вақытында Кызырас үзен нисек тотта? Ә Юлдаш ниндәй кеше булып күз алдына баһа? (яуаптар)

5. Ижади эш.

1-се төркөм.Дуслык тураһында кағизә язырға.

2-се төркөм. Иң якин дуһка теләк язырға.

3-сә төркөм. Дуслык эмблемаһын эшләргә.

6. Зөләйха инәй – иң оһта кымызсы. Кыскаса әңгәмә (видеотаһманан өзөк күрһәтеү).

V.Йомғахлау. Нимә ул дуслык? Кире эпиграфка әйләнеп кайтабыз.
(укыусыларзың яуаптары)

Дуслык кеше өсөн беренсе урында тора.Кеше ниндәй генә булмаһын, дуһтарһыз йәшәй алмай. Дуслык безгә Кояш кеүек кәрәк. Кояш ул – дуслык йылыһы.

Катнаһкан укыусыларға баһалар куйыу.

VI.Өйгә эш биреү.(8-се слайд)

1. “Минең дуһым” темаһына инша язырға.

2. Дуслык темаһына шиғыр төзөргә.